

101 ZEN TÖRTÉNET

1. EGY CSÉSZE TEA

Egy Nan-in nevezetű japán mester a Meiji-korszakban (1868–1912) egy egyetemi professzort látott vendégül, aki azért jött, hogy a zent tanulmányozza.

Nan-in teával kínálta. Teleöntötte a professzor csészéjét, és tovább töltött.

A professzor nézte egy darabig, ahogy a tea kifolyik a csészeből, aztán nem tudta magát tovább türtőztetni, és kifadkadt: „Tele van! Nem fér már bele több!”

– Mint ez a csésze, a maga feje is tele van feltevésekkel és véleményekkel – válaszolt Nan-in. – Hogyan mutathatnám meg mi a zen, amíg ki nem üríti?

2. GYÉMÁNT A SÁRBAN

Gudo az uralkodó nevelője volt, mégis egyedül szeretett utazgatni, mint egy vándorló kéregető. Egyszer, útban Edóba, a sógunátus politikai és kulturális központjába, egy kis faluhoz ért, melyet Takenakának neveztek. Késő este volt már, és zuhogott az eső. Gudo teljesen bőrig ázott, és a szándálja szétszakadt. A falu mellett egy kis házban öt pár szándált pillantott meg az ablakban. Gondolta, vesz egy szárazat. Az asszony, akitől meg akarta venni a lábbelit, látva mennyire elázott, marasztalta éjszakára. Gudo megköszönte és elfogadta a meghívást. Belépett a házba, és a családi szentély előtt egy szútrát idézett. Aztán az asszony bemutatta neki az

anyját és a gyerekeit. Gudo látva, hogy mindannyian meny-nyíre le vannak süjtve, a baj okát tudakolta.

– A férjem iszik és szerencsejátékot úz – felelte az asszony. – Ha nyer, rettenetesen leissza magát és durva lesz. Ha veszít, kölcsönkér a többiektől, Néha annyira részeg lesz, hogy haza sem jön. Mit tegyek?

– Majd én segítek rajta. Itt van egy kis pénz. Hozz bort és valamit enni. Aztán lefeküdhatsz. Majd én megvárom. A szentély előtt fogok meditálni.

Éjfél körül megérkezett a férj és elkiáltotta magát:

– Hé, asszony! Adj enni!

– Majd én adok. A feleséged volt olyan kedves, hogy itt marasztalt éjszakára. Cserében vettem egy kis bort és halat. A tiéd. Egyél belőle nyugodtan. A férj elmosolyodott, és egy hajtásra megitta a bort, majd elnyúlt a padlón. Gudo leült mellé meditálni. Reggelre a férfi mindent elfelejtett. Miután meglátta a még mindig meditáló Gudót, rákiáltott:

– Hát te meg ki az ördög vagy? Honnét jöttél? Mit keresel itt?

– Gudo vagyok Kiotóból, és Edóba tartok – felelte a zenester.

A férj elszégyellte magát, amiért így beszélt uralkodója tanárával.

Gudo rámosolygott:

– Mulandóak vagyunk. Az élet rövid. Ha egyfolytában részegeskedsz, nem marad időd másra, és romlásba döntöd a családod.

A férj úgy eszmélt fel, mint egy álomból.

– Igazad van. Hogyan köszönhetném meg neked ezt a tanítást? Hadd vigyem a csomagjaidat egy darabon!

– Ahogy óhajtod.

Elindultak. Három mérföld után Gudo a férjhez fordult:

– Most már visszafordulhatsz.

– Hadd menjek veled még öt mérföldet! – könyörgött. A mester belegyezett.

– Most már hazatérhatsz – szólalt meg ismét öt mérföld után.

- Hadd tartsak veled még tíz mérföldet!
 - Most már tényleg hazamehetsz – fordult felé tíz mérföld után.
 - Egész életemben kísérni akarlak – jelentette ki a férj.
- A modern zen mesterek egyik japán ága Gudo követőtől származik, aki a Mu-nan nevet kapta, amely annyit jelent: az ember, aki soha nem fordul vissza.

3. EZ MINDEN?

Élt egy Hakuin nevű zen mester, akit a szomszédjai tisztelték tiszta életéért.

Egy gyönyörű japán lány – akinek a szülei élelmiszer-kereskedelemmel foglalkoztak – a szomszédban lakott. Történt egyszer, hogy a lány terhes lett. Először nem volt hajlandó elárulni, ki a gyerek apja, de hosszas faggatás után kibökte Hakuin nevét. A szülei egyből átrohantak dühükben hozzá.

- Ez minden? – kérdezte a mester.

Miután a gyerek megszületett, a boltosok Hakuinnak adták, aki addigra már elvesztette jó hírnevét, de ez csöppet sem zavarta. A gyerekekkel nagyon jól bánt. Tejet és más hasznos dolgokat szerzett neki a szomszédjaitól. Egy év múlva a lány nem bírta tovább, és bevallotta az igazat. A gyerek apja egy fiatal férfi volt, aki a halpiacon dolgozott.

Az egész család átment Hakuinhoz, és a bocsánatáért esedezve visszakérték a gyereket.

Hakuin nem ellenkezett. Átadva a gyereket csak ennyit mondott:

- Ez minden?

4. ENGEDÉKENYSÉG

Bankei mester beszédeit nem csak a tanítványok értékelték nagyra, hanem minden rendű-rangú ember. Soha nem idézett szútrákból vagy tudálékos értekezésekből, hanem mindig a szívéből szólt, és szavai szíven találták a hallgatókat.

Nagyszámú hallgatóság felingerelt egy papot a Nichiren szektából, aki hallani sem akart a zenről. Az öntelt szerzetes belépett a templomba, hogy megmérkőzzön Bankei-vel.

– Hé, zen mester! – kiáltotta. – Aki tisztel, az engedelmeskedik neked. De én nem tisztellek. Hogy tudnál rávenni, hogy engedelmeskedjek?

– Gyere ide, és megmutatom!

A szerzetes átfúrta magát a tömegben, és a tanító jobbja-
ra állt.

– Inkább állj a bal oldaladra! – mosolygott rá Bankei.

A szerzetes engedelmeskedett.

– Nem. Inkább mégis a jobb oldalra!

A szerzetes büszkén a jobb oldalra lépett.

– Látod, engedelmeskedtél; hiszem, hogy te egy nagyon kedves ember vagy; most pedig ülj le és tanulj!

5. HA SZERETSZ, SZERESS BÁTRAN!

Tizenkét szerzetes és egy szerzetesnő, akit Eshunnak hívtak, együtt tanultak meditálni egy zen mesternél.

Eshun nagyon szép volt leborotvált feje és egyszerű ruhája ellenére is. Sok szerzetes szerelmes lett belé. Egyikük levelet írt neki, és szeretett volna kettesben találkozni vele.

Eshun nem válaszolt. Másnap, a tanítás után, amikor a tanítványok még nem széledtek szét, Eshun odalépett a levél írójához:

– Ha igazán szeretsz, gyere, és ölelj meg most!

6. A KÖNYÖRÜLET HIÁNYA

Egy öreg kínai asszony támogatásában részesített egy szerzetest jó húsz évig. Kunyhót épített neki és etette, amíg az meditált. Végül is kíváncsi lett rá, hogy mindezen idő alatt a szerzetesnek mennyire sikerült előrejutnia a szellemi fejlődésben.

Kiszemelt egy buja lányt és arra kérte, ölelje meg a szerzetest, majd kérdezze meg tőle, hogy most mi lesz.

A lány odament a szerzeteshez és simogatni kezdte, végül megkérdezte, mit fog most tenni.

– Egy öreg fa nő egy hideg sziklán a télben – felelte poétikusan a szerzetes. – Sehol semmi melegség.

A lány visszatért és elmondta, mit hallott.

– Ha belegondolok, hogy húsz évig ettettem ezt az alakot! – dühöngött az idős asszony. – Nem viszonzta a vágyadat, és nem adott magyarázatot, hogy miért nem. Nem kellett volna viszonznia a vágyadat, de legalább mutatott volna valami könyörületet – fejezte be. aztán a szerzetes kunyhójához sétált és porig égette.

7. BEJELENTÉS

Tanzan hatvan levelezőlapot írt meg halála napján, és egy szolgájával elküldette mindet, majd elhunyt.

A levelezőlapokon ez állt:

*Távozom erről a világról.
Ez az utolsó bejelentésem.
Tanzan
1892. július 27.*

8. NAGY HULLÁM

A Meiji-korszak elején élt egy híres birkózó, akit O-nami-nak, vagyis Nagy Hullámnak neveztek.

O-nami hatalmas erővel rendelkezett. Magáncsatákon még a tanárát is legyőzte, de közönség előtt még a tanítványai is elbántak vele, annyira zavarban volt.

Hogy problémájára gyógyírt találjon, felkeresett egy zen mestert. Hakuju, egy vándorló szerzetes. épp egy közeli templomot látogatott meg. O-nami felkerekedett, hogy találkozzon vele.

– Nagy Hullámnak hívnak. Maradj itt éjszakára és gondoldj arra, hogy nem egy félénk birkózó vagy, hanem hul-

lám, amely mindent elnyel és elsöpör az útjából. Tedd ezt, és nem lesz nálad nagyobb bajnok.

A mester lefeküdt. O-nami ülve meditált, és azon erőlködött, hogy magát hullámnak képzelje. Először nem ment, de aztán belemelegedett. Ahogy az órák teltek, O-namiból úgy lett egyre nagyobb hullám. Elsöpörte a vázába rakott virágokat, aztán a Buddhát a szentélyből. Hajnalra már egy hatalmas tenger volt, amely az egész szentélyt elsöpri.

Reggel a mester csukott szemmel és mosollyal a szája sarkában találta O-namit.

Megérintette a vállát, és így szólt hozzá:

– Most már mehatsz. Nem kell aggódnod. Hullámmá váltál magad is, amely mindent elsöpör, ami útjában áll.

Ugyanazon nap O-nami benevezett egy bajnokságra, és nyert. Az eset után senki sem tudta többé legyőzni egész Japánban.

9. A HOLDAT NEM LEHET ELLOPNI

Ryokan, a zen mester a lehető legszegényebb körülmények között élt egy hegy lábánál. Egyik éjszaka kunyhóját meglátogatta egy tolvaj, de semmit nem tudott elvinni.

Ryokan rajtakapta a rablót, és így szólt hozzá:

– Hosszú utat tehetél meg idáig, hogy meglátogass; nem szeretném, ha üres kézzel kellene távoznod. Fogd a ruháimat!

A rabló dühösen elvette, majd eloldalgott.

Ryokan meztelenül ült a kunyhóban, és a teliholdat bámulta:

– Szegény fickó, bárcsak neki adhattam volna ezt a gyönyörű teliholdat!

10. HOSHIN UTOLSÓ VERSE

Hoshin, a zen mester hosszú évekig Kínában élt, majd visszatért Japán észak-keleti részébe, ahol tovább folytatta a tanítást. Amikor nagyon öreg lett, elmondott tanítványai-

nak egy történetet, amelyet még Kínában hallott. Íme a történet:

Egyik év december huszonötödikén Tokufu, az öreg mester így szólt tanítványaihoz:

– Öreg vagyok, nem fogom megélni a következő évet, tehát bánjatok velem jól!

A tanítványok azt hitték, hogy viccel, de mivel nagyon szerették, ellátták minden jóval utolsó napjain.

Szilveszter estéjén így szólt tanítványaihoz:

– Jók voltatok hozzám. Holnap délután, amikor a hó eláll, távozom erről a világról.

A tanítványok azt hitték, az öregség kezdte kí az elméjét, mert egy szem hó sem esett. De éjfél körül havazni kezdett. Másnap hiába keresték, nem találták. Végül benéztek a szentélybe, ahol rátaláltak öreg mesterük élettelen testére. Hoshin, aki közelinek érezte magához a történetet, ezt mondta tanítványainak:

– Nem szükségszerű, hogy egy zen mester megmondja előre, mikor hal meg, de ha akarja, meg tudja tenni.

– Te is meg tudnád? – kérdezte valaki.

– Igen – felelt Hoshin –, hét nap múlva megmutatom, mit tudok.

Nem hittek neki, és el is feledkeztek szavairól egészen addig, míg Hoshin magához nem hívatta őket újra.

– Hét nappal ezelőtt azt mondtam, eltávozom. Szokás, hogy búcsúverset írnak, de én nem vagyok sem költő, sem kalligráfus. Írja le valamelyikőtök helyettem a szavaim!

A tanítványok közül csak egy vette szavait komolyan, és elővette a tollat.

– Kész vagy? – kérdezte Hoshin.

– Igen, mester.

Hoshin diktálni kezdett:

*A fényességből jöttem,
És a fényességbe tartok.
Mi ez?*

A vers egy sorral rövidebb volt a megszokott négynél, és ezt észrevették a tanítványok is:

– Mester, egy sor hiányzik!

Hoshin egy szörnyűséges oroszlánüvöltést hallatott: „Kaa!”
És meghalt.

11. SHUNKAI TÖRTÉNETE

A gyönyörű Shunkait, akit Suzu néven is ismertek, belekényszerítették egy nem kívánt házasságba. Később, miután e frigy véget ért, a még mindig nagyon fiatal Shunkai beiratkozott az egyemre, ahol filozófiát tanult.

Mindenki szerelmes volt belé, és ő is szerelmes volt mindenkibe. A szerelem végig vele maradt az egyetemi évek alatt, és később is, amikor megunva a filozófiát egy zen kolostorba ment tanulni. Shunkai egész élete a szerelem korszorúival volt körülfonta.

Végül Kiotóban valódi zen tanítvánnyá vált. Társai a kenini kolostorban legendákat zengtek őszinteségéről, és egyikük, aki hasonló lelkülettel bírt, segített neki, hogy zen mesterré válhasson.

A kenini apát, Mokurai (Csendes Mennydörgés) szigorú ember volt. Betartotta a szabályokat, és ügyelt rá, hogy a tanítványok is betartsák. Tartott tőle, hogy a tanítványok inkább foglalkoznak a szerelem tudományával, mint a buddhizmussal. Ezért tüzzel-vassal megpróbálta eltávolítani a nőket a kolostorból. De amennyit elzavart, ugyanannyi jött vissza.

A templom vezetőjének felesége féltékeny lett Shunkai szépségére és bölcsességére. Hallva a tanítványok lelkeseését, úgy érezte, tennie kell valamit. Pletykákat kezdett terjesztetni Shunkairól és barátjáról. Ennek az lett az eredménye, hogy elválasztották őket, és Shunkait elzavarták a templomból.

– Elkövettem a szerelem hibáját – gondolta Shunkai. – De az apát felesége sem fog a templomban maradni, miután ilyen igazságtalanul bánt a barátommal.

Shunkai még azon az éjjelen visszatért egy kerozinos kánával a kezében, és porig égette a templomot. Másnap reggel már a rendőrségen volt.

Egy fiatal ügyvéd, akinek Shunkai nagyon szimpatikus volt, megpróbált segíteni.

– Ne segítsen! Ha elenged, megint olyat fogok elkövetni, ami visszajuttat ide – mondta neki Shunkai.

Hét év után végül kiengedték a börtönből, ahol a hatvanhárom éves igazgató beleszeretett.

Ám ezek után mindenki rossz szemmel nézett rá. Börtöntöltelék, gondolták. Még a zen tanítványok is, akik hittek a megvilágosodásban, megtagadták. A zen és a zen követők nem egy és ugyanaz a dolog, konstataálta Shunkai. A rokonai sem segítették. Beteg lett, szegény és gyenge.

Azután találkozott egy Shinshu pappal, aki megtanította a szerelem Buddhájának nevére. Ebben a névben Shunkai megnyugvásra és békére talált. Még harmincéves sem volt, amikor szikrázó szépsége eltűnt e földről.

Megírta élettörténetét, hogy bebizonyítsa ártatlanságát, és tollba mondta egy írónőnek. Így találkozhattak a japán olvasók szomorú történetével. Azok, akik megtagadták, nyomorba döntötték és elátkozták Shunkait, most könyvek között olvasták könyvét.

12. A BOLDOG KÍNAI

Aki Amerikában jár a kínai negyedekben, találkozhat egy vászontáskát vivő fickó szobrával, akit a kínaiak Boldog Kínainak vagy Nevető Buddhának hívnak.

Hoteinek hívták, és a Tang-dinasztia idején élt. Nem hívta magát zen mesternek, és nem akarta, hogy tanítványai legyenek. Inkább egy cukorkákkal, gyümölcsökkel, fánkokkal megrakott táskával járta az utcákat. Ő lett az utcagyerekek óvó bácsija.

Amikor egy zen hívővel találkozott, csak kinyújtotta a kezét és azt mondta:

– Adj egy penny!

És ha valaki megkérdezte, hogy miért nem megy vissza a templomba, hogy szerzeteseket oktasson, újból így szólt: „Adj egy pennyt!”

Egyszer egy másik zen mesterrel találkozott, aki megkérdezte tőle, hogy mi a zen legfontosabb része. Válaszképpen ledobta táskáját a földre.

A következő kérdés arra vonatkozott, hogyan lehet megvalósítani a zent. Erre ő felkapta a földről a táskát, és folytatta útját.

13. EGY BUDDHA

Tokióban a Meiji-korszakban két ellentétes személyiségű zen mester élt. Az egyik, akít Unshonak hívtak szigorúan betartotta a szabályokat: nem ivott alkoholt és nem evett délelőtt tizenegy után.

A másik mester, Tanzan, aki az egyetemen tanított filozófiát, fittyet hányt a szabályokra: akkor aludt vagy evett, amikor kedve tartotta.

Egyik nap Unsho meglátogatta Tanzant. Tanzan épp bort ivott nem törődve a tilalommal.

– Üdvözöllek, testvér! Igyál egy kicsit!

– Soha nem iszom alkoholt – felelte Unsho kimerően.

– Aki nem iszik, nem is ember.

– Ócsárolsz azért, amiért nem iszom ebből a méregből! – csattant fel Unsho. – Ha nem vagyok ember, akkor mi vagyok?

– Buddha – felelte Tanzan.

14. SÁROS ÚT

Tanzan és Ekido együtt utaztak egy sáros úton. Zuhogott az eső.

Egy kanyarhoz értek, ahol egy szép lányt láttak selyem kimonóban, selyem övvel, aki nem tudott átkelni az útkelesztésén.

– Gyere, kislány! – vette karjaiba Tanzan, és átvitte a túloldalra a sártengeren keresztül.

Ekido nem szólt egy szót sem egészen addig, amíg el nem érték a templomot, ott aztán kifakadt:

– Mi szerzetesek nem megyünk egy nő közelébe sem. Különösen, ha az fiatal és vonzó. Veszélyes. Miért tetted?

– Én otthagytam a lányt a kereszteződésnél, de úgy látom, hogy te még mindig hordozod.

15. SHOUN ÉS AZ ANYJA

Shoun a Soto zen tanára lett. Diákkorában elhalálozott az apja, így neki kellett idős anyja gondját viselnie.

Amikor Shoun a meditációs terembe ment, az anyját is vitte magával. Ezért nem élhetett a szerzetesek között. Egy kis házat épített, ahol gondoskodhatott anyjáról. Szútrákat másolt, buddhista verseket, amivel egy kis pénzt is keresett élelemre.

Amikor Shoun halat vásárolt anyjának a piacon, az emberek elhúzták a szájukat. „Egy szerzetes nem eszik halat” – mondogatták. De Shount nem érdekelte. Fájt anyjának, hogy a fiát kikacagják, ezért elhatározta, hogy ő is szerzetes lesz, és nem fog húst enni. Azután együtt tanultak.

Shoun megszerette a zenét és hárfaművész lett, ahogy az anyja is. Holdfényes éjjeleken együtt játszottak.

Egyik éjszaka egy fiatal lány meghallotta a házukból kiszűrődő zenét. Annyira megtetszett neki, hogy bement Shounhoz és meghívta a házába. Shoun el is fogadta a meghívást. Néhány nappal később találkozott a hölgyvel az utcán és megköszönte a vendéglátást. Az emberek kinevették, amiért egy egyszerű nőt látogat.

Egyik nap Shoun egy távoli templomba ment, hogy valami iratot elvigyen. Néhány hónap múlva hazatért, és otthon szomorú hír fogadta: anyja meghalt. Mivel nem tudták elérni, az ismerősei már megszervezték a temetést.

Shoun a koporsóhoz lépett:

– Hazatért a fiad – mondta anyjának.

– Örülök, hogy visszajöttél – válaszolt magának anyja helyett.

– Én is örülök – ismételte Shoun, aztán az emberekhez fordult: – A szertartásnak vége, elégethetik a testet. Sok év múlva, amikor Shoun öreg lett, maga köré gyűjtötte tanítványait, és bejelentette, hogy délben eltávozik az élők sorából. Füstölőket gyűjtött anyja és egy öreg tanárának képe előtt, és megírt egy verset:

*Ötvenhat éve élek e földön,
Megtettem mindent, amit tettem.
Most elállt az eső, az ég kitisztult,
A kék égen telihold ragyog.*

Tanítványai köré gyűltek, hogy szútrákkal búcsúztassák öreg tanárukat.

16. KÖZEL A BUDDHASÁGHOZ

Egy egyetemi diák meglátogatta Gasant, és azt kérdezte:

– Olvastad a Bibliát?

– Nem, olvass fel nekem belőle!

A diák kinyitotta a Bibliát, és idézni kezdett Mátétól:

„Mit törődsz a ruházatoddal? Nézd csak a mező virágait, miként nőnek. Nem öltözködnek, még is szebbek Salamon minden kincsnél.”

Gasan bólintott:

– Akárki is mondta e szavakat, megvilágosodott ember volt.

A diák folytatta az idézgetést:

„Én is mondom néktek: Kérjetek és megadatik néktek; keressetek és találtok; zörgessetek és megnyitvatik néktek. Mert aki kér, mind kap; és aki keres, talál; és a zörgetőnek megnyitvatik.”

Gasan így szólt:

– Ez nagyszerű! Bárki is mondta ezt, nem járt messze a Buddhaságtól.

17. A ZSUGORI TANÍTÁSA

Egy fiatal tokiói orvos, Kusuda találkozott egy évfolyamtársával, aki zent tanult, és megkérdezte tőle, mi is valójában a zen.

– Nem tudom pontosan – válaszolta neki a barátja –, de egy dolog biztos: ha megérted, mi a zen, nem fogsz félni a haláltól.

– Ez jó! – ujjongott Kusuda. – Kipróbálok egy zen mestert?

– Menj el Nan-inhez!

Kusuda kezében egy tíz hüvelyk hosszú törrel elment Nan-inhez, hogy meglássa, a tanár valóban nem fél-e a haláltól.

– Üdvözöllek barátom! Régen nem láttalak! – kiáltotta Nan-in, amikor meglátta.

Kusuda zavarba jött:

– Mi még soha nem találkoztunk.

– Igazad van. Összekevertelek egy másik orvossal, aki hozám járt tanulni.

Egy ilyen találkozás után Kusuda nem tudta kipróbálni, hogy a mester fél-e a haláltól vagy sem. Mivel más nem jutott eszébe, tanácsot kért a mestertől a zennel kapcsolatosan.

– Mi sem egyszerűbb. Orvos vagy. Légy kedves a betegekkel! Ez a zen.

Kusuda háromszor látogatott el Nan-inhez. A mester mindhárom alkalommal ugyanazt mondta:

– Ne vesztegesd itt az idődet, orvos vagy, gyógyíts!

Kusuda előtt még mindig nem volt világos, hogyan szünteti meg a zen a halálfélelmet, ezért negyedik látogatásakor így panaszkodott:

– Az egyik barátom azt mondta, hogy a zen megszünteti a halálfélelmet. Amikor meglátogatlak, mindig azt mondd, vigyázzak a betegeimre. Nesze semmi, fogd meg jól! Ha ennyi az a híres zen, nem jövök többé.

Nan-in mosolygott és megveregette a doktor vállát.

– Túl szigorú voltam veled, hadd adjak neked egy koant! Megajándékozta Kusudát Joshu Mu-jával, amely a *Kapu nélküli kapu* című könyv első megvilágosító problémája.

Kusuda két évig töprengett a Mu (Semmi) problémán, aztán úgy érezte, megértette.

De a tanára mást mondott:

– Még nem érted el.

A orvos újabb másfél évig töprengett a dolgon. Aztán az elméje nyugodt lett, problémái megoldódtak. A Semmi lett az egyetlen igazság. Jól bánt betegével, és anélkül, hogy tudta volna, megszabadult az élet és halál problémáitól.

Amikor újra meglátogatta tanárát, Nan-in csak mosolygott.

18. PARABOLA

Az egyik szútrában Buddha a következő parabolát mondja:

Egy ember átvágott egy mezőn. Találkozott egy tigrissel. Futni kezdett, a tigris utána. Egy szakadékhöz ért, megragadott egy vadszőlőgyökeret és levetette magát. A levegőben lógott. Feje fölött a vicsorgó tigrissel. Lenézett, és azt vette észre, hogy a mélységben egy újabb tigris vár rá. Csak egy szál vadszőlőgyökér tartotta. Hirtelen észrevett az egyik oldalán egy eperágot. Leszakított egy szem gyümölcsöt: még soha nem evett ízesebbet.

19. AZ ELSŐ TÖRVÉNY

Ha valaki ellátogat Kiotóba az Obaku templomhoz, a kapu tetején egy faragást talál: az első törvényt. Aki értékeli a kalligráfiát, mesterműnek tartja. Kosen kalligráfiái alapján készült kétszáz évvel ezelőtt.

Mielőtt egy munkás a fába véste volna őket, a mester papírra vetette őket. A mester mellett egy kopasz tanítvány is sürgölődött. Jó néhány gallon tintát készített Kosennek, és soha sem felejtette el kritizálni a munkáját.

- Ez nem jó – mondta Kosennek az első nekifutás után.
- És ez?
- Rosszabb, mint az első – jelentette ki a tanítvány.

Kosen szorgalmasan gyártotta a terveket, már nyolcvan-négy változat volt előtte, de a tanítványnak még mindig nem tetszett.

Egyszer a tanítvány néhány percre kiment levegőzni. A mester azt gondolta: „Végre megszabadultam fürkész szemem elől”, és gyorsan, könnyedén papírra vetette művét.

A tanítvány visszatért és így szólt, miután meglátta a művet:

- Mestermunka!

20. EGY ANYA TANÁCSA

Jiun, egy Shingon-mester jól ismert szanszkrittanár volt a Tokugawa-korszakban. Amikor fiatal volt, sokat segített testvére tanítványainak a leckében. Miután ezt anyja meghalotta, egy levelet írt neki: „Nem hiszem, hogy valaha is igazi zen mester lesz belőled, sokkal inkább egy sétáló lexikon, amit mások használhatnak. Felesleges dolgokkal tömőd tele a fejed, és dicsőséget hajhászol. Örülnék, ha abbahagynád ezt. Zárkózz inkább egy távoli templomba! Meditálj, csak így találod meg igazi valód.

21. EGY TENYÉR CSATTANÁSA

A kennini templom mestere Mokurai volt, Csendes Mennydörgés. Volt egy kis pártfogoltja, Toyo, alig tizenkét éves. Nézte, ahogy az idősebb tanítványok reggel és este látogatják tanárát, hogy tanácsokat kérjenek tőle, amit a mester bölcs sanzenekben és koanokban meg is adott.

Toyo megirigyelte ezt és elhatározta, hogy ő is bemegy.

- Várj egy kicsit! – mondta neki Mokurai. – Túl fiatal vagy még.

De a gyerek nem tágított, végül engednie kellett.

Este, a megfelelő időben a kis Toyo leguggolt mestere küszöbére és megkongatta a gongot, hogy jelezze, itt van.

Majd tiszteletteljesen háromszor meghajolt, aztán leült hallgató mestere elé.

– Ismerjük, milyen két tenyér hangja, ha összecsattan, most mondd meg nekem, milyen egy tenyéré? – kérdezte Mokurai.

Toyo bólintott, majd elvonult a szobájába elmélkedni. A szobája ablakán keresztül beszűrődött a gésák zenéje.

– Megvan! – kiáltotta.

A következő este, amikor tanára arra kérte, mutassa meg, milyen hangja van egyetlen tenyérnek, Toyo a gésák zenéjét kezdte el játszani.

– Nem, ez nem az – válaszolta Mokurai. – Még nem jöttél rá.

Toyo megszeppent, hogy egy ilyen szép zenét így félbeszakítanak, majd elhúzódott egy csöndes szögletbe elmélkedni. Vízcseppek hangját hallotta.

– Megvan! – kiáltott fel.

Amikor újból megjelent tanára előtt, Toyo a csöpögő víz hangját utánozta.

– Mi ez? Ez a vízcseppek hangja, nem egy tenyéré! – méltatlankodott Mokurai. – Próbálkozz újra!

Toyo meditálni kezdett, hogy meghallja a tenyér hangját. Hallotta egy farkas üvöltését, De ez sem volt az.

A tenyér hangja nem volt a szentjánoskenyérfa csattogásáé sem.

Több mint tízszer tért vissza mestere elé Toyo, de csak nem tudott rájönni, milyen egy tenyér hangja. Már vagy egy éve töprengett ezen.

Végül Toyo mély meditációba merült, amiben nem hallott hangokat.

„Nem gyűjtök több hangot. Elértem a hangtalan hangot” – gondolta.

És akkor Toyo rájött, milyen egy tenyér hangja.

22. ÚGY ÉG A SZÍVEM, MINT EGY MÁGLYA

Soyen Shaku az első zen tanár, aki Amerikába érkezett,

ezt mondta: „A szívem úgy ég, mint a máglya, de szemem olyan hűdegek, mint a hamu.” Szabályokat állított fel magának, amelyekhez nap mint nap ragaszkodott.

Reggel, öltözés előtt gyújts füstölőt és meditálj! Ugyanabban az időben térj nyugovóra! Rendszeres időközönként étkezz! Csak annyit egyél, amennyit feltétlenül szükséges! Amikor egycdül vagy, viselkedj úgy, mintha vendégeid lennének, amikor vendéged van, viselkedj úgy, mintha egycdül lennél!

Figyelj arra, mit mondasz! Úgy cselekedj, ahogy beszélsz!

Ne szalaszd el a kínálkozó alkalmat, de kétszer is gondold meg, mit teszel!

Ne bánd a múltat! Nézz a jövőbe!

Legyél olyan, mint egy félelem nélküli hős, és egyszerre olyan, mint egy meleg szívű kisgyerek!

Úgy aludj el, mintha utoljára tennéd! Reggel úgy patanj fel az ágyból, mint egy elhajított, öreg papucs!

23. ESHUN A MÁGLYÁN

Amikor Eshun, a zen nővér elmúlt hatvan, és készülődött megválni a világtól, megkérte az egyik szerzetest, hogy emeljen máglyát az udvaron.

Felült a máglya tetejére és meggyújtatta a máglyát.

– Ó, nővér! – kiáltotta az egyik szerzetes. – Meleg van odafönt?

– Ez csak egy olyan hülyét foglalkoztathat, mint te vagy – válaszolta Eshun.

A lángok magasra csaptak és Eshun meghalt.

24. SZÚTRÁT IDÉZVE

Egy földművelő arra kért egy szerzetest, hogy mondjon el egy szútrát felesége lelki üdvéért. Miután befejezte, ezt kérdezte:

- Gondolja, hogy ez használt a feleségemnek?
- Nem csak a feleségének használt, hanem az egész emberiségnek – felelte a szerzetes.
- Lehet, hogy a feleségem annyira gyenge, hogy a többiek előbb érnek oda, ahol az üdvöket osztogatják. Nem mondhatna egy szűrőt csak neki?
- A szerzetes elmagyarázta neki, hogy Buddhában mindenki egyenlően részesedik.
- Ez szép tanítás, igazán. De kérem, tegyen egy kivételt! Van egy szomszédom, aki durván és megvetően bánik velem. Kérem, legalább ő ne részesedjen!

25. HÁROM NAPPAL TÖBB

Suiwo, Hakuin követője nagyon jó tanár volt. A nyári elvonultság idején egy tanítványa érkezett Japán déli szigetéről.

Suiwo feladott neki egy feladatot:

- Milyen hangja van egyetlen tenyérnek?

A tanítvány három évig maradt, de nem tudta megoldani a feladványt.

Egyik éjjel sírva jött mesteréhez:

- Szégyenkezve kell visszatérnem délre, mert nem tudtam megoldani a feladványt.

- Maradj még egy hétig, és meditálj intenzíven!

Az egy hét eltelt, de semmi sem változott.

- Próbálkozz még egy hétig!

A tanítvány engedelmeskedett, de hiába.

- Még egy hét – kérte a mester. Semmi eredmény. A tanítvány sírva könyörgött, hogy hadd mehessen el, de Suiwo újabb öt napot kért. Mivel ez sem hozott eredményt, így szólt a tanítványhoz:

- Még három napig próbálkozz! Ha nem sikerül megvilágosodnod, jobb, ha megölöd magad.

A következő napon a tanítvány elérte a megvilágosodást.

26. VITA EGY ÉJSZAKAI SZÁLLÁSÉRT

Ha egy buddhizmusról szóló vitában bármelyik szerzetes győzedelmeskedik, megszállhat a templomban, ha veszt, mennie kell.

Egy Japán északi részén lévő templomban két szerzetes lakott. Az egyik tanult volt, a másik buta, és csak egy szeme volt.

Egyik éjszaka egy vándor szerzetes érkezett, hogy szállást kérjen. Mivel az okosabbik fáradt volt a sok tanulástól, arra kérte a másikat, hogy ő mérkőzzön meg helyette, de lehetőleg csendben.

Így a fiatalabbik szerzetes a szentélyhez ment és leült.

Nem sokkal utána a vándor felállt, és odament az idősebbikhez.

– Az öccse remek fickó. Legyőzött. Mennem kell.

– Ismétlje meg a dialógust! – kérte az idősebbik.

– Nos – magyarázta az utazó –, először felmutattam az egyik ujjamat, ami Buddhát jelentette, a megvilágosodottat. Ő feltartotta két ujját, jelezve Buddhát és a tanítását. Erre én három ujjamat mutattam: Buddhát, a tanítást és a követőit jelképezve nagy harmóniában. Erre ő megrázta előttem az öklét, mutatva, hogy mind a három egy. Így ő nyert, és nekem mennem kell – távozott az utazó.

– Hol az a fickó? – szaladt oda a fiatalabb testvér az idősebbhez.

– Te nyerted a versenyt, erre ő elment.

– Nem nyertem meg semmit. Meg akartam ütni.

– Ismételd el a vitát!

– Amint megérkezett, feltartotta az egyik ujját, hogy csúfolódjon velem. Mutatva, hogy csak egy szemem van. Mivel idegen volt, nem akartam vele udvariatlan lenni, ezért feltartottam két ujjamat, hogy gratuláljak ahhoz, hogy neki két szeme van. Erre az az arcátlan fickó három ujját mutatta felém. Jelezve, hogy kettőnknek együtt három szemünk van. Mérgező lettem és meg akartam ütni, erre ő elszaladt.

27. A BOLDOGSÁG HANGJA

Miután Bankei elhunyt, egy vak férfi, aki a mester templomának közelében élt, ezt mondta az egyik barátjának: „Mióta megvakultam, nem látom az emberek arcát. Csak a hangjukról tudom megítélni őket. Ha valakit gratulálni hallok valakinek, ott hallom hangjában az irigységet. Ha valaki részvétét fejezi ki valakinek, ott hallom a hangjában az örömet, hogy nem ő halt meg. Egyedül Bankei hangját hallottam őszintének mindig. Ha boldog volt, őszintén volt boldog, ha szomorú, csak a szomorúságot hallottam.

28. NYISD KI A SAJÁT KINCSESTÁRAD!

Daiju meglátogatta Baso mestert Kínában.

Baso megkérdezte:

– Mit keresel?

– A megvilágosodást.

– Megvan a saját kincsestárad. Miért keresel kívül? – kérdezte Baso.

– Hol van a kincsestáram? – kapta fel a fejét Daiju.

Baso válaszolt:

– Amit kérdezel, az a te kincsestárad.

Daiju megvilágosodott. Azután nem győzte sürgetni barátait:

– Nyissátok ki a kincstáraitokat, és használjátok fel, amit találtok!

29. SE VÍZ, SE HOLD

Amikor Chiyono szerzetesnő a zent tanulmányozta Engaku Bukkoja alatt, nem volt képes elérni, hogy a meditáció gyümölcseit sokáig élvezze.

Egyszer egy holdfényes éjszakán, amikor vizet hozott egy öreg vödörben egy bambuszbot segítségével, a bambusz eltört, és a vödör feneké kiesett, és abban a pillanatban elérte a megvilágosodást.

A pillanat emlékére egy verset írt:

*Hiába próbáltam így vagy úgy megvédeni az öreg vödört,
A bambusz meggyengült, és látszott rajta, hogy el fog törni,
Végül eltört a vödör,
Soha több víz nem lesz a vödörben,
Soha több hold nem lesz a vízben.*

30. LEVÉL

Keichu, a Meiji-korszak nagy zen mestere, a kiotói Tofuku templom vezetője volt. Egy nap Kiotó kormányzója meglátogatta.

A mester szolgálja bevitte a kormányzó levelét, amelyben a következőket olvasta: Kitagaki, Kiotó kormányzója,

– Semmi dolgom ezzel a férfival – mondta a szolgának a mester. – Menj és mondd meg neki, hogy takarodjon!

A szolga mentegetőzve tért vissza a kormányzóhoz.

– Az én hibám volt – válaszolta a kormányzó, és elővett egy ceruzát, amivel áthúzta a Kiotó kormányzója szavakat. – Vidd be így a levelet!

– Ó, Kitagaki van itt! – örült meg a mester. – Hívd be azonnal!

31. MINDEN A LEGJOBB

Amikor Banzan a piacon mászkált, meghallott egy beszélgetést a hentes és vásárlója között:

– Adja nekem a legjobb húst! – kérte a vevő.

– Az én boltomban mindegyik a legjobb – válaszolta a hentes. – Egyetlen húst sem talál, amelyik nem a legjobb lenne.

Ezeztől a szavaktól Banzan megvilágosodott.

32. AZ IDŐ MŰLÁSA

Egy úr megkereste Takuant, a zen mestert, hogy adjon neki tanácsot, hogyan telhetne gyorsabban az idő. Nagyon hosszúnak és unalmasnak érezte az irodában töltött óráit. Takuan a következőket vetette papírra:

*Ez a nap újra nem jön el,
Egyik perc sem ér többet, valamely bizsunál.*

33. MOKUSEN KEZE

Mokusen Hiki egy templomban élt Tamba tartományban. Az egyik hozzátartozója panaszkodott neki, hogy a felesége nagyon fukar. Mokusen meglátogatta az asszonyt, és az öklét mutatta neki.

- Mire véljem ezt? – kérdezte az asszony.
- Mit gondolnál, ha a kezem mindig ilyen lenne?
- Azt, hogy deformált.

Mokusen most a tenyerét mutatta az asszonynak:

- És most?
- Azt, hogy deformált, csak másféle módon.
- Ha ennyit megértettél, jó feleség leszel – mondta

Mokusen és távozott.

Mokusen látogatása után a feleség megtalálta a közep-utat a fukarság és a tékozlás között.

34. EGYETLEN MOSOLY AZ ÉLETBEN

Mokugen, aki soha életében nem mosolyodott el egyszer sem, utolsó napján maga köré gyűjtötte hűségese tanítványait, és így szólt hozzájuk:

– Tíz éve vagytok a kezem alatt. Mutassátok meg, mit jelent számotokra a zen! Aki a legjobban értelmezi, az nyer. Ővé lesz csészém és köntösöm.

Mindenki Mokugen szigorú arcára meredt és hallgatott.

Encho, egy régi tanítványa az ágy szélére ült, és egy kicsit arrébb csúsztatta az orvosságos bögrét. Ez volt a válasza. A mester arca még szigorúbb lett:

– Csak ennyit értettél meg? – förmedt rá.

Encho visszatette a bögrét a helyére.

A mester arcán gyönyörű mosoly ragyogott fel:

– Te hóhányó, tíz éve vagy velem! Most fogd a köntöst és a bögrét! Tartozzanak hozzád!

35. ZEN MINDENKOR

A zen tanítványok tíz évig maradtak mesterük keze alatt, míg maguk is tanítani nem kezdhettek. Nan-int meglátogatta Tenno, aki épp akkor fejezte be gyakornoki idejét és tanár lett. Esős nap volt. Tenno esernyővel és fapapucsban érkezett. Miután üdvözölték egymást, Nan-in így szólt:

– A facipőidet biztosan az előszobában hagytad. Kíváncsi vagyok rá, hogy az esernyőt a klumpák jobb oldalára vagy a balra tetted-e?

Tenno zavarba jött, nem tudott válaszolni. Megértette, hogy a zen nincs vele minden pillanatában az életének. Nan-in tanítványa lett újabb hat évig.

36. VIRÁGESŐ

Subhuti Buddha követője volt. Megértette az ürességet, és hogy semmi sem létezik, csak a szubjektum és az objektum kapcsolatában.

Egyik nap Subhuti egy fa alatt ült és meditált. Próbálta elérni az ürességet. A virágok így szóltak hozzá:

– Imádkozni fogunk, hogy beszéded az ürességről eredményes legyen.

– De én egy szót sem szóltam az ürességről – válaszolt nekik.

– Te nem beszéltél az ürességről, mi nem hallottunk semmit – válaszolták a virágok. – Ez az igazi üresség.

És virágeső kezdett hullani Subhutira.

37. SZÚTRÁK KIADÁSA

Tetsugen, egy zen buddhista Japánból elhatározta, hogy kiadja a szútrákat, amelyeket az idő tájt csak Kínában lehetett olvasni. Hétezer példányt tervezett, amelyeket fatáblák segítségével akart kinyomtatni. Hatalmas vállalkozás volt.

Elindult támogatókat szerezni. Voltak, akik száz aranyat adtak, de legtöbben csak néhány fityinget. Tetsugen min-

den adományozónak egyformán mondott köszönetet. Tíz év után Tetsugennek összegyűlt a pénze a kiadásra.

Am épp akkor kiáradt az Uji folyó és a Famine. Tetsugen az összegyűjtött pénzt az éhező embereknek adta. Újból neki kellett állnia, hogy pénzt gyűjtsön.

Jó pár évvel később egy járvány pusztított az országban. Tetsugen ismét szétosztotta pénzét a rászorulóknak között.

Harmadszor is nekikezdett a gyűjtésnek, és húsz év után végre kiadhatta a szútrákat. A fatáblák, amelyekkel ki nyomtatta a szútrákat, még most is láthatók a totói Obaku templomban.

A japánok azt mondják gyerekeiknek, hogy Tetsugen három szútra kiadást csinált, és az első kettő – bár láthatatlan – mégis sokkal értékesebb, mint az utolsó.

38. GISHO MUNKÁJA

Gisho tízéves korában szerzetesnő lett. Ugyanazokat a gyakorlatokat kellett elvégeznie, mint a fiúknak. Amikor tizenhat éves lett, egyik zen mestertől a másikig utazott, hogy tanuljon.

Unzannal három évig maradt, Gukeivel hatig, mégsem tudta elérni a megvilágosodást. Végül elment Inzanhoz.

Inzan nem úgy nézett rá, mint egy nőre. Veszekedett vele és verte, hogy megtalálja belső természetét.

Gisho tizenhárom évig maradt Inzannal, és végül megtalálta, amit keresett.

Gisho magasztalására Inzan egy verset írt:

*Ez a szerzetesnő tizenhárom évig tanult nálam.
Reggel-este koanokkal ébredt,
Tetsunén és Mujakun is tültesz!
Bár még sok kapun kellene átpüfölőm!*

Gisho, megvilágosodása után Banshu tartományba érkezett, és saját temploma lett. Kétszáz szerzetesnőt oktatót, míg végül el nem távozott a földről.

39. ALVÁS NAPKÖZBEN

Soyen Shaku mester hatvanegy éves korában távozott a földről, miután mindent elvégzett itt. Hatalmas munkát hagyott a háta mögött, sokkal nagyobbat, mint a zen mesterek általában. Tanítványai mindig aludtak a nyári délutánokon, ám ő, bár elnézte ezt nekik, nem vesztegetett el egy percet sem.

Amikor még csak tizenegy éves volt, már a Tendai filozófiai rendszerét tanulmányozta. Egy nyári délután a rekkenő hőség őt is elnyomta, kinyújtotta lábait és lefeküdt, amíg a mestere távol volt.

Három óra múlva megérkezett a tanára. Shaku felébredt, de már késő volt. Mestere ott találta elnyúlva a padlón.

– Bocsánat – suttogta a mestere, ahogy átlépett rajta, mint ha valami becses vendég lenne. Ezután Soyen nem aludt többé napközben.

40. ÁLOMVILÁGBAN

– Mesterünk aludt délutánonként – mondta egyik tanítványa Soyen Shakunak. – Mi gyerekek megkérdeztük tőle, miért teszi, és ő így válaszolt: „Hogy találkozzam a régi bölcsékkel, ahogy Konfucius is tette, hogy aztán később meséljen róluk a követőinek.

Egyik délután forróság volt, mi elaludtunk. A mesterünk ránk förmedt, mit csinálunk.

„Álomországban voltunk, hogy találkozunk az öreg mesterekkel, ahogy Konfucius is tette” – magyaráztuk.

– Mit mondtak a régi mesterek? – kérdezte.

Egyikőnk így felelt:

– Megkérdeztük őket, hogy járt-e itt mesterünk, de azt felelték, hogy soha sem látták.

41. JOSHU ZENJE

Joshu hatvan évesen kezdte el tanulni a zent, és csak nyolc-

vanéves korában jött rá, mi is az voltaképpen. Aztán tovább tanult százhusz éves koráig.

Egy tanítvány megkérdezte:

- Ha nincs semmi a fejemben, mit tegyek?
- Dobd ki!
- De ha nincs semmi a fejemben, hogy dobjam ki?
- Nos, akkor hordozd tovább! – hangzott a bölcs válasz.

42. A HALOTT VÁLASZOL

Amikor Mamija, a jól ismert szerzetes elment egy tanárhoz, hogy segítséget kérjen, a tanár feltette neki az egy tenyér hangját firtató kérdést.

Mamija megpróbálta kitalálni, milyen lehet egy tenyér hangja.

- Nem erőlködsz eléggé – mondta neki a mester. – Még most is túlságosan kötődsz a földi javakhoz és hangokhoz. Ha meghalnál, az megoldaná a problémát.

A következő nap, amikor Mamija ismét megjelent tanára előtt, és az feltette neki a kérdést, Mamija összeesett, mintha meghalt volna.

- Halott vagy, rendben – mondta a mester. – de tudod-e már, hogyan szól egy tenyér?
- Még mindig nem – felelt Mamija.
- A halottak nem beszélnek! Takarodj ki innét!

43. A ZEN EGY KÉREGETŐ ÉLETÉBEN

Toshuit, a zen mestert sokan ismerték. Sok templomban élt és sok tartományban.

Az utolsó templomban, amelyet meglátogatott, olyan sokan voltak, hogy Toshui megelégtelte a dolgot, és elhatározta, nem fog többé tanítani. Azt tanácsolta tanítványainak, hogy ők is széledjenek szét. Azután sokáig senki nem látta. Egyik nap valamelyik tanítványa felismerte Toshuit, aki csavargóként élt egy híd alatt. Azt akarta tőle, hogy tanítsa. A mester így szólt:

– Ha kibírsz itt néhány napot, rendben.

A tanítvány eltöltött egy napot mesterével. Másnap meghalt az egyik csavargó. Toshui és a tanítványa az éjszaka leple alatt eltemették egy hegyoldalban. Aztán visszatértek a híd alá.

Másnap így szólt Toshui:

– Ma nem kell kéregetnünk, mert a halott hagyott ránk némi ételmet.

De a tanítvány nem tudott belőle enni.

– Mondtam, hogy nem fogod kibírni – mondta Toshui.
– Eridj innét, és ne is lássalak többé!

44. A TOLVAJBÓL LETT TANÍTVÁNY

Egyik este Shiciri Kojun egy szútrát recitált, amikor egy rabló rárontott hosszú tőrrel a kezében és így kiáltott:

– Pénzt vagy életet!

Shiciri így felelt:

– Ne zavarj meditáció közben! A pénz ott van a fiókban, vedd ki! – aztán folytatta a meditációt.

Egy kicsivel utána megállt és így szólt:

– Ne vidd el mind, holnap be kell fizetnem valamennyi adót.

A rabló fogta a pénz nagy részét és távozni készült.

– Az ajándékot meg szokás köszönni – fordult felé Shiciri.

A rabló megköszönte és távozott.

A rablót nem sokkal később elfogták és rábizonyították többek között a Shiciritől való lopást is.

Shicirit beidéztek tanúnak. Így szólt:

– Ez az ember nem rabló, legalábbis az én fogalmaim szerint. Odaadtam neki a pénzt és ő megköszönte.

Miután a férfi letöltötte a büntetését, Shiciri tanítványa lett.

45. ROSSZ ÉS JÓ

Amikor Bankei meditációs hetét töltötte, sok tanítvány meg-

látogatta. Az egyiket lopáson kapták, ezt jelentették Bankeinek és követelték, hogy zárja ki. Bankeit nem érdekelte az ügy.

Később ismét lopáson kapták a fiút. A feldühödött tanítványok petíciót írtak Bankeinek, hogy vagy a fiú megy, vagy ők.

Amikor Bankei elolvasta a petíciót így szólt:

– Én tudom, mi a rossz és mi a jó. De ez a szegény fiú nem tudja. Ki fogja neki megtanítani, ha nem én? Tőlem mehettek mindannyian, de ez a fiú itt marad és tanulni fog.

A tolvaj szeme könnybe lábadt és soha nem lopott többé.

46. HOGYAN VILÁGOSODNAK MEG A FÁK ÉS A FÜVEK?

A Kamura-korszakban Shinkan hat évig tanulmányozta a Tendait, aztán további hat évig tanulta a zent. Aztán Kínába ment, ahol harminc éven át tovább tanulmányozta a zent.

Amikor visszatért, sokan jöttek hozzá, hogy kérdéseket tegyenek fel neki, de ő csak ritkán fogadott vendéget és ritkán válaszolt nekik.

Egyik nap egy ötvenéves tanítvány látogatta meg, aki így szólt:

Régóta tanulmányozom a Tendait, de egy valamit nem értek. Tendai azt mondja, hogy a fák és a fűvek is képesek a megvilágosodásra, de ez nem megy a fejembe.

– Ó, mit törődsz azzal, hogy a fák vagy a fűvek megvilágosodhatnak-e? – kérdezte Shinkan. – Foglalkozz a saját megvilágosodásoddal! Gondoltál már erre?

– Még soha – mélézott el az öreg.

– Akkor menj haza és gondolkodj el ezen! – fejezte be Shinkan.

47. A KAPZSI MŰVÉSZ

Gessen egy művész szerzetes volt. Mielőtt elkezdett volna egy festményt vagy egy rajzot, mindig ragaszkodott hozzá,

hogy előre fizessenek. Az árai magasak voltak. Azért is nevezték így: „Kapzsi Művész”.

Egy gésa megkérte, hogy fessen neki:

– Mennyit tudsz fizetni? – kérdezte Gessen.

– Amennyit kérsz, de azt akarom, hogy előttem dolgozz – felelte a gésa.

Gessen egyszer hívatta a gésa. Épp lakomát adott pártfogójának.

Gessen megfestette a képet és a legmagasabb árat kérte. A gésa odaadta a pénzt, majd a pártfogójához fordult:

– Minden művész pénzt akar. Az a baj ezekkel a művészekkel, hogy piszkos az elméjük, és a pénz teszi piszkossá. Ha ilyen piszkos elmével fest valaki, azt nem lehet kiállítani, legfeljebb az alsószoknyámon mutatna jól.

Levette az alsószoknyáját és így szólt:

– Fess erre!

– Mennyit fizetsz?

– Amennyit akarsz.

Gessen megadott egy magas összeget, és ahogy kérték, megcsinálta a munkát.

Később kiderült, hogy mi volt az oka Gessen pénzhétségének:

Gessen falujában gyakran pusztított éhínség. A gazdagok nem voltak hajlandók segíteni a szegényeknek. Ezért Gessen egy titkos gabonaraktárt akart építeni tele gabonával, hogy segítse a rászorulókat.

A faluja és a nemzetközi szentély közötti út meglehetősen rossz volt, az utazóknak sokat kellett szenvedniük, míg átvergődtek rajta. Gessen egy új utat akart építeni.

Mestere úgy távozott a földről, hogy nem tudta megvalósítani az álmát: egy templomot akart építeni. Gessen be akarta fejezni a munkát.

Miután Gessen megvalósította mindhárom álmát, eldobta az ecseteit és soha nem festett többet.

48. PONTOS SZEMMÉRTÉK

Sen no Rikyu, egy teamester egy virágkosarat akasz-

tani az oszlopra. Megkért egy ácsot, hogy segítse neki felrakni. Rikyu letről irányította a férfit, hogy hol legyen a helye: „Most egy kicsit jobbra, most egy kicsit balra...”

– Ez a megfelelő hely! – kiáltott fel végül Rikyu.

Az ács, hogy Rikyu szemmértékét kipróbálja, úgy tett, mintha elfelejtette volna bejelölni a helyet. Különböző helyekre kezdett el mutogatni:

– Itt volt? Vagy itt?

De Rikyut nem lehetett becsapni, megtalálta a megfelelő helyet.

49. FEKETE ORRÚ BUDDHA

Egy szerzetesnő, aki a megvilágosodást kereste, készített egy Buddha szobrot, majd beborította aranyfüsttel. Bárhová ment, vitte magával.

Évek teltek el. A szerzetesnő végül egy olyan faluba ért, ahol megannyi Buddha volt külön szentélyekben.

Füstölőt akart gyűjtani arany Buddhájának, de nem szerette volna, ha az illatból a többi Buddha is részesedik. Ezért egy tölcséren keresztül vezette el szobrához a füstöt. Ennek az lett az eredménye, hogy a Buddhának megfelekedett az orra és különösen csúnya lett.

50. RYONEN, A TISZTÁNLÁTÓ

Egy buddhista szerzetesnő, akít Ryonen néven ismert a világ, 1797-ben született, és a híres harcos, Shingen unokája volt. Szépsége és költői tehetsége minden szívet elbűvölt. Udvarhölgyként a császárnőt szolgálta. Nagy hírnév várt rá.

A szeretett császárnő azonban elhalálozott, így álmai szertefoszlottak. Ráébredt a dolgok mulékonyságára, és elkezdte tanulmányozni a zent.

Ennek nem örült a családja. Azt mondták, hogy csak azután lehet szerzetesnő ha megházasodik és szül három gyereket. Ryonen ráállt a dologra. 25 éves korára túl volt

a három gyereken, és senki sem tudta visszatartani attól, hogy szerzetesnőnek álljon. Leborotválta fejét, felvette a Ryonen (Tisztán Látó) nevet, és megkezdte zarándokútját.

Edo városába érkezett és arra kérte Itetsugyut, hogy a tanítványa lehessen. A mester nem egyezett bele, mert túl szépnek találta.

Aztán Tetsugyuhoz ment, aki ugyanebből az okból elutasította, mondván: a szépség csak bajt csinál.

Ryonen fogott egy forró vasalót és az arcához nyomta: szépsége örökre odalett.

Végül Hakuo elfogadta tanítványának. Erre az alkalomra Ryonen egy kis verset írt tükre hátoldalára:

*Annak idején még füstölőkkel illatosítottam ruháimat
A császárnő udvarában,
Most szegény koldus vagyok, akinek vasalóval kell megégetnie
az arcát, hogy bejuthasson egy zen templomba.*

Amikor Ryonen távozni készült e földről, ismét tollat ragadott:

*Hatvanhatszor látta szemem az ősz beköszöntét.
Elég teliholdat láttam,
Nem kérek többet belőle.
Csak a fenyők és cédrusok hangját szeretném hallgatni, amikor
Nem borzolju őket a szél.*

51. KESERŰ MISO

Dairyó, Bankei kolostorának szerzetes szakácsa, hogy öreg mestere minél egészségesebb ételeket vehessen magához, gyakran készített számára Misot, ami lényegében bab és liszt erjesztett keveréke. Miután Bankei észrevette, hogy ő jobb Misot kap, mint a tanítványok, így szólt:

– Ki ma a szakács?

Dairyónak meg kellett jelennie Bankei előtt. Azt mond-

ta, hogy azért kap mestere friss Misot, mert olyan idős.

– Legközelebb úgy fogod gondolni, hogy ne is egyek, ha már ilyen idős vagyok – mondta Bankei, majd bezárkózott a szobájába.

Dairyo hét napig ült a küszöbén, és Bankei hét napig ült a szobájában étel nélkül.

Kétségbeesésében Dairyo így kiáltott:

– Talán mesteremnek nem baj, ha nem eszik, de a tanítványok éhen halnak idekint.

E szavakra Bankei mosolyogva kinyitotta az ajtót és Dairyóhoz fordult:

– Mindig pont olyan ételt akarok enni, mint a követőim. Ezt ne felejtsd el akkor sem, ha te is mester leszel!

52. A FÉNY KISZÖKHET

Egy Tendai filozófiát tanuló fiú Gasanhoz érkezett. Amikor néhány évvel később távozott, mestere így szólt hozzá:

– Az igazságot elvontan tanulmányozni hasznos lehet, de csak annyira, mintha összegyűjtenéd egy füzetbe az imádságokat. De emlékezz arra, hogy meditálás nélkül az igazság fénye kiszökhet a testedből.

53. AZ ADO MÁNYOZÓ HÁLÁJA

Seitsetsunak, a kamakurai Engaku mesternek nagy szobája volt, amíg tanítványai egymás hegyén-hátán szorongtak. Umezu Sebei, egy edoi kereskedő ötszáz aranyat adományozott Seitsetsunak, hogy egy nagyobb templomot építtessen.

Seitsetsu így szólt:

– Rendben, elfogadom.

Umezu odaadta a zsák aranyat a mesternek, de nem tett neki a férfi viselkedése. Mások három aranyból élnek egy egész évig, én ötszázat adtam, és még meg sem köszönte – gondolta.

- Ez ötszáz arany – figyelmeztette Umezu.
- Tudom – bólintott Seitsetsu.
- Még ha gazdag kereskedő vagyok is, ez akkor sem kis summa számomra.
- Azt akarja, hogy megköszönjem?
- Igen.
- Magának kellene megköszönnie. Az adományozónak kell hálásnak lennie.

54. UTOLSÓ AKARAT ÉS TESTAMENTUM

Ikkyu, a híres zen mester, aki az Ashikaga-korban élt, az uralkodó gyermeke volt. Az anyja nagyon fiatalon magára hagyta és elment zent tanulni. A herceg is hasonló útra lépett. Amikor anyja elhalálozott, a következő levelet hagyta fiának:

Ikkyunak,

Befejeztem utam a földön és visszatérek az örökkévalóságba. Remélem, jó tanítvány leszel és ráébredsz saját Buddha természetedre. Tudni fogod, hogy a pokolba jutottam-e, és azt is, mikor kísérlek utadon.

Ha ráébredsz, hogy Buddha és követői, a Bodhidarmák a saját szolgálid, abbahagyhatod a tanulást, és tekintetedet az emberiség felé fordíthatod. Buddha negyvenkilenc évig prédikált és végig tudta, hogy hallgatnia kellene. Neked is tudnod kell, miért gondolta így. De ha nem tudod és tudni akarod, kerüld el a hasztalan gondolkozást!

Anyád,

Aki meg sem született és aki meg sem halt.
Szeptember elseje.

Utóirat: Buddha azért prédikált, hogy másokat megvilágosítson. Ha bármiféle rendszerhez csatlakozol, tudatlan bogár vagy. 80 000 könyv van Buddha tanairól, ha mindegyiket elolvasod és mégsem világosodsz meg, akkor nem

fogod érteni még ezt az egyszerű levelet sem. Ez tekintsd utolsó akaratomnak.

55. A TEAMESTER ÉS A MERÉNYLŐ

Takio, a harcos, aki Japánban élt a Tokugawa-korszakban, a Cha-no-jut tanulmányozta, a teaszertartást Sen no Rikyuval, a nyugodtság és elégedettség esztétikájának tudósával.

Takio katonája, Kato gondolta, hogy a teaszertartás ugyanúgy elvonja Takio figyelmét az államügyekről, miként a sakk. Elhatározta, hogy megöli Sen no Rikyut. Meghívta hát magához egy csésze teára.

A mester, aki jól értett saját művészetéhez, egyből átlátott a dolgon. Azt mondta a katonának, hogy hagyja kint a kardját mielőtt belépne a szobába, arra hivatkozva, hogy a teaszertartás a békességet jelképezi.

Kato rá se hederített:

– Harcos vagyok, teaszertartás ide, teaszertartás oda, nem hagyom kint a kardom.

– Így is jó, hozd a kardod és igyál egy teát!

A víz alatt lobogott a láng. Sen no Rykiu odalépett és hirtelen kiborította a lábost. Gőz és füst öntötte el a szobát. A harcos rémülten felpattant és kirohant.

A teamester mentegetőzni kezdett:

– Az én hibám volt, gyere vissza egy teára ismét! A kardod csupa korom és hamu lett, megtisztítom és visszaadom neked.

A harcos belátta, hogy kudarcot vallott és lemondott a teamester meggyilkolásáról.

56. AZ IGAZ ÖSVÉNY

Mielőtt Ninakawa elhunyt, a zen mester Ikkyu felkereste:

– Segítsek átkelni? – kérdezte tőle.

Ninakawa így felelt:

– Egvedül jöttem és egvedül is távozom. Mit tudnál segíteni?

Ikkyu így felelt:

– Tényleg azt hiszed, hogy te csak jössz és mész? Akkor tévedsz. Hadd mutassam meg neked azt az ösvényt, ahol nincs jövés-menés.

Szavaival Ikkyu olyan pontosan mutatta meg az ösvényt, hogy Ninakawa mosolyogva távozott.

57. A PARADICSOM KAPUI

Egy Nobushige nevű katona érkezett Hakuinhoz, és azt tudakolta, van-e menny és pokol.

– Ki vagy te? – kérdezte Hakuin.

– Egy szamuráj – felelte a harcos.

– Te? Katona? Miféle uralkodónak kéne ilyen katona?!

Olyan a képed, mint egy csavargóé.

Nobushige dühbe gurult és a kardja felé nyúlt. Amikor Hakuin meglátta ezt így folytatta:

– Á, kardod is van? Szerintem olyan életlen, hogy még a fejemet sem tudná levágni!

Amikor Nobushige előrántotta kardját, Hakuin megjegyezte:

– Itt nyílnak a pokol kapui.

A katona végre megértette a tanítást, visszatette kardját és fejet hajtott.

– Itt nyílnak a paradicsom kapui – búcsúzott tőle Hakuin.

58. EGY BUDDHA SZOBOR LETARTÓZTATÁSA

Egy kereskedő ötven gyapjút vitt a vállán. A rekkenő hőségben le kellett ülnie az árnyékba, ahol egy Buddha szobor állt. Mire felébredt, áruja szőrén-szálán eltűnt. Egyből jelentette a dolgot a rendőrségnek.

Egy Ooka nevű bíró megnyitotta a tárgyalást és így szólt:

– Az a Buddha a hibás. Az lett volna a dolga, hogy vigyáz az emberek értékeire, de ő elmulasztott ennek eleget tenni. Tartóztassák le azt a Buddhát!

A rendőrök be is hozták a Buddhát a rendőrségre. Kisebbségi tömeg érkezett nyomukban. Mindenki kíváncsi volt a bíró szavaira.

Amikor a bíró meglátta a tömeget, rájuk förmedt:

– Hogy mertek itt így viselkedni? Nevetgéltek, zajongtok. Ezért megbüntetek benneteket.

Az emberek nem győztek bocsánatáért esedezni.

– Bíróságot rovak ki rátok: mindegyikőtöknek kötelessége egy gyapjút hozni három napon belül, aki ezt nem teljesíti, börtönbe kerül!

Az egyik guriga gyapjút a kereskedő felismerte, így nem volt nehéz előkeríteni a tolvajt.

A kereskedő visszakapta az áruját, az emberek pedig visszavihették saját gyapjúikat.

59. AZ EMBERSZERETET KATONÁI

Amikor a japán hadsereg egyik hadteste valamely csatába bonyolódott, a vezetőik úgy határoztak, hogy főhadiszállásukat Gasan templomában állítják fel.

Gasan így szólt a szakácsához:

– A katonáknak is ugyanazt az egyszerű ételt főzd, mint nekünk!

A katonák ezen nagyon felháborodtak, más bánásmódhoz voltak szokva. Egyikük Gasanhoz ment panaszkodni:

– Mit gondol maga, kik vagyunk mi? Mi katonák vagyunk, akik az életüket áldozzák a hazáért. Miért nem bánnak velünk ennek megfelelően?

Gasan nyugodtan válaszolt:

– Mit gondol, mi kik vagyunk? Mi az emberszeretet katonái vagyunk, akik az életüket áldozzák minden érző lényért.

60. AZ ALAGÚT

zenkai, egy szamuráj fia Edóba utazott, ahol egy tisztviselő alkalmazottja lett. Szerelmes lett a tisztviselő feleségébe. Hamar fény derült az ügyre. zenkainak önvédelemből le kellett szűrnia a tisztviselőt, majd szerelmével együtt elmenekültek.

Tolvajok lettek. De a tisztviselő felesége annyira kapzsi lett, hogy zenkai elhagyta. Buzen tartományba utazott, ahol kéregető lett.

Hogy a múltjában elkövetett bűnöket jóvátegye, elhatározta, hogy valami jót fog tenni, amivel segíthet az embereken. Volt egy nagyon veszélyes hegyi út, amely sok utazó életét követelte. Elhatározta, hogy egy alagutat fúr a hegybe, amely segítségével elkerülhető lesz a veszélyes útszakasz. Nappal kéregetett, éjszaka ásott. Harminc év múlva az alagút 2280 láb hosszú és 20 láb magas lett.

Két évvel a munka befejezése előtt rátalált a megölt hivatalnok fia, aki időközben jó kardforgató lett. Meg akarta ölni, hogy az apja életét megbosszulja.

– Megölhetsz, csak engedd meg, hogy ezt a munkát befejezzem! – kérte tőle zenkai.

A fiú beleegyezett. Hamarosan megunt a tétlenséget, és elkezdett segíteni zenkainak az ásásban. Miután már több mint egy éve segített zenkainak, elkezdte csodálni a férfi erős akaratát és jellemét.

Aztán eljött a nap, amikor zenkai befejezte az alagutat.

– Most már fejemet veheted – szolt a fiúhoz.

– Hogyan is ölhetném meg a mesteremet? – felelt könnyes szemmel a fiú.

61. GUDO ÉS A CSÁSZÁR

Gyozzei császár a zent tanulmányozta Gudo vezetésével. Egyszer a következőt kérdezte:

– Igaz-e az mester, hogy a zen Buddha elméjében lakozik?

Gudo így felelt:

– Ha azt felelem, hogy igen, akkor azt fogod hinni, hogy valamit megértés nélkül értettél meg. Ha azt mondom: nem, akkor megkérdőjelezek egy alapigazságot.

Máskor meg ezt kérdezte:

– Hová kerül a halála után az, aki megvilágosodott?

Gudo így válaszolt:

– Nem tudom, még nem haltam meg.

Az uralkodó nem is mert többet rákérdezni azokra a dolgokra, amelyeket nem értett.

Ekkor Gudo tenyerével a padlóra ütött, mintha csak felakarná ébreszteni tanítványát. Erre a császár megvilágosodott.

A császár megvilágosodása után még jobban szerette mesterét, mint annak előtte. Megengedte neki, hogy nagy hidegben az ő fejfedőjét viselje a palotában, és amikor az öreg mester tanításai közben elszenderedett, a császár csöndben visszahúzódott, hogy meg ne zavarja az idős férfi megérdemelt pihenését.

62. A SORS KEZÉBEN

Egy nagy japán harcos, akit Nobungának neveztek, úgy döntött megtámadja az ellenséget, bár emberei tized annyian voltak, mint az ellenség katonái. Ő biztos volt a győzelemben, ellenben a katonái kételkedtek.

Útban a harctérre megállt egy sinto szentély előtt, és így szólt embereihez:

– Bemegyek ebbe a szentélybe imádkozni, majd feldobok egy pénzérmét: ha fej lesz, győzedelmeskedünk, ha írás, veszítünk. A sors kezében vagyunk!

Nobunga bement a szentélybe, ahogy ígérte, imádkozott, majd kijött és feldobott egy érmét. Az eredmény fej lett. A harcosok ujjongtak, és lelkesedésükben könnyedén megnyerték a csatát.

– Senki sem változtathat a sors akaratán – mondta Nobungának az egyik segédje a harc után.

– Persze, hogy nem – felelt a nagy harcos és megmutatta segédjének a pénzérmét, melynek mindkét felén fej volt látható...

63. GYLKOSSÁG

Gasan így szólt híveihez egyik nap:

– Akik a gyilkosság ellen beszélnek és óvnak minden lel-

kes teremtményt – igazat beszélnek. Óvnunk kell még az állatokat és a bogarakat is! De mi van azokkal, akik az időt ölik? Akik a javakat pusztítják? Vagy a politikai egyensúlyt kezdik ki? Nekik nem kegyelmezhetünk. Tovább megyek: mi van azokkal, akik megvilágosodás nélkül prédikálnak? Ők a buddhizmus gyilkosai.

64. KASAN MEGIZZAD

Egyik nap Kasant meghívták egy nagyméltóságú férfi temetésére. Azelőtt soha nem találkozott urakkal és más méltóságokkal, így nagyon izgult. Amikor a ceremónia elkezdődött, Kasan izzadni kezdett.

Miután visszatért, maga köré gyűjtötte tanítványait:

– Nem vagyok méltó a tanárságra, ha még egy ilyen helyzet is zavarba hoz.

Kasan lemondott és a tanoncok új mestert kaptak. Nyolc évvel később visszatért tanítványaihoz megvilágosodva.

65. SZELLEMIRTÁS

Egy férfi fiatal felesége nagyon beteg lett. Ezt mondta férjének:

– Nem akarok meghalni, mert félek, hogy más nőt veszel majd el feleségül. De ha így lesz, ígérem, visszatérek szellem képében és kísérteni foglak.

A fiatalasszony nem sokkal később elhalálozott.

A férfi három hónapig nem is nézett nőre, de aztán találkozott egy szép lánnyal, akibe szerelmes lett és eljegyezték egymást.

Az eljegyzés után nyomban megjelent a szellem. Nagyon okos volt, mindent tudott: tudta, milyen ajándékot adott a férfi új kedvesének, és ismerte minden szavukat. Ez nagyon zavarta a férfit. Valaki azt tanácsolta neki, hogy problémájával keressen fel egy zen szerzetest. A férfi így is tett.

Miután a zen szerzetes meghallgatta problémáját így szólt:

– Ez tényleg nagyon okos kísértet lehet. Csodálnod kellene. Ha legközelebb megjelenik, köss vele egyezséget! Mondd neki, hogy ha megmondja, mennyi bab van a kezében, akkor nyomban felbontod az eljegyzést. De ha nem tudja megmondani, tudni fogod, hogy a szellem csak a fejedben létezik.

A férfi így is tett,
A következő éjszaka, amikor megjelent a szellem, így szólt hozzá:

– Te nagyon okos vagy...

– Igen, azt is tudom, hogy egy zen mesternél jártál.

– Ha olyan okos vagy, mondd meg, hány szem bab van a kezemben?

A kérdésre nem érkezett válasz, mert nem volt, aki válaszoljon.

66. ÖFELSÉGE GYERMEKEI

Yamako Teshu a császár tanára volt. Mestere volt a vívásnak és a zennek.

A vándorok szállásán lakott és csak egy öltözet ruhája volt. Úgy festett, mint egy hajléktalan.

Egyik nap szemet szűrt az uralkodónak tanára szegényes öltözete, és adott neki valamennyi pénzt, hogy új ruhákat vegyen. Yamako el is fogadta.

Amikor legközelebb találkoztak, Yamako ugyanabban a ruhában volt.

A császár megkérdezte tőle, mit csinált a pénzzel.
Yamako így válaszolt:

– Ruhákat vettem belőle fenséged gyermekeinek.

67. MIT CSINÁLSZ? MIKET BESZÉLSZ?

A modern korban sokféle mendemonda kering a zen mesterekről és tanítványaikról. A módról, ahogy tudásukat átadták: ez általában lélektől lélekig való tanítással történt, és nem törvények, tanok szajkózásával. Ritkaság számba

ment az is, hogy valaki mesterének szellemi jogutódjaként állítsa be magát.

Történt egyszer, hogy egy Mu-na nevű zen mester, amikor úgy érezte, hogy már nincs sok ideje hátra, így szólt kedvenc tanítványához:

– Te leszel szellemi utódom. Fogd ezt a könyvet Shoju! Mesterről mesterre száll generációk óta. Ebben minden benne van.

– Ha ez a könyv annyira fontos, inkább tartsd meg – felelt Shoju. – A zent eddig is könyvek nélkül tanultam...

– Tudom, de mégis fogadd el, mint valami szimbólumot!

A beszélgetés egy kályha előtt történt. Ahogy Shoju megkapta a könyvet, ugyanazzal a mozdulattal kályhára is vetette.

- Mit csinálsz?! – kiáltott rá mestere.

- Miket beszélsz?! – felelt neki Shoju.

68. EGY ZEN JEGYZET

Miután Kakua meglátogatta a császárt, szőrén-szálán eltűnt, és senki sem tudta, mi lett vele. Ő volt az első japán, aki a zent Kínában tanulmányozta.

Kakua Kínába látogatott és elfogadta az igaz tanítást. Nem nagyon utazott, amíg ott tartózkodott. Folyamatosan meditált egy távol eső hegyen. Amikor tanítványok jöttek és kérdezték, nem nagyon válaszolt. Fogta magát és elköltözött egy még félreesőbb helyre.

A császár hallott Kakuáról, és amikor visszatért Japánba, magához hívatta, hogy zent tanítson neki.

Kakua csak hallgatott a császár előtt, majd végül előhúzta furulyáját és eljátszott rajta egy rövidke dalt. Majd udvariasan meghajolt és eltűnt.

69. MEGENNI SAJÁT HIBÁDAT

Úgy alakult, hogy a Soto zen mester, Fugai és tanítványai

részére rendezett vacsora előkészületeinek csak késve láthatott neki a szakács.

Kirohant egy éles késsel a kertbe és sebtében levagdosta a zöldségeket. A nagy sietségben nem vette észre, hogy egy kígyó fejét is levágta.

Megfőzte a levest, a zen mester és tanítványai megesküdtek volna, hogy nem ettek ilyen finom levest soha életükben.

Ám a mester megtalálta a kígyófejet és felcsattant:

– Mi ez?!

– Ó, köszönöm, mester – válaszolt a szakács és bekapta a nem túl gusztusos falatot.

70. A VILÁG LEGÉRTÉKESEBB DOLGA

Sozant, a híres kínai zen mestert megkérdezte egyik tanítványa:

– Mester, mi a legértékesebb dolog a földön?

A mester így válaszolt:

– Egy döglött macska feje.

– Miért az a legértékesebb dolog a földön, mester?

– Mert senki sem tudja megmondani az értékét – felelt Sozan.

71. MEGTANULNI HALLGATNI

A Tendai iskola tanítványai sokat meditáltak csendben, mielőtt a zen eljutott volna Japánba. Négy közeli barát elhatározta, hogy egy hétig egy szót sem fognak szólani.

Az első nap néma hallgatásban telt. Elkezdtek meditálni, de amikor az olajlámpák fénve halványodni kezdett, az egyik így fakadt ki:

– Csinálj már valamit azokkal a lámpákkal!

A második tanítvány meglepődött:

– Nem szabad beszélni!

A harmadik így szólt:

– Hülyék vagytok! Miért beszéltek?

– Én vagyok az egyetlen, aki tud hallgatni – szűrte le a következtetést bölcsen a harmadik.

72. A TÖKFEJŰ URASÁG

Két zen mester, Daigu és Gudo meglátogattak egy földesurat.

Gudo dicsérni kezdte vendéglátójukat:

– Született bölcs vagy, megvan benned a zen csírája.

A másik mester letorkolta:

– Megőrültél, mit hitegeted ezt a tökfejet? Lehet, hogy gazdag, de semmit nem tud a zenről.

Így az uraság ahelyett, hogy Gudónak épített volna templomot, Daigunak emelt egy szentélyt, ahol vele együtt tanulmányozhatta a zent.

73. TÍZ ÖRÖKÖS

A zen tanítványok gyakran tettek fogadalmat, hogy akár az életük feláldozásával is megtanulják a zent. Általában vérrel pecsételték meg fogadalmukat. Ám ez a fogadalom csupán formalitás volt, és ezért azt a tanítványt, aki Ekido kezei alatt meghalt, mártírként kezelték.

Ekido nagyon szigorú tanár volt. A tanítványai rettegtek tőle. Egyikük, aki azzal volt megbízva, hogy a gong kongatásával jelezze az idő múlását, egy fiatal lány megpillantása miatt nem tudta elvégezni feladatát. Ekido rásújtott egy bottal, és a diák nyomban szörnyethalt.

A diák gyámja elment a mesterhez, akit tudta, hogy nem hibáztathat. Ezért csak szigorát dicsérte. A mester úgy viselkedett, mintha a tanítvány még mindig élne.

A mester tíz tanítványt volt képes megvilágosodottá tenni, ami szokatlanul nagy szám volt abban az időben.

74. IGAZI REFORMÁCIÓ

Ryokan a zen tanulmányozásának szentelte életét. Egyik

unokafivére a család tiltakozása ellenére örömlányokra költötte minden pénzét. Mivel a családi vagyon veszélyben volt, a rokonok Ryokant kérték meg, hogy tegyen valamit.

Ryokannak sokat kellett utaznia, míg elérkezett rég nem látott unokafivéréhez.

Az unokafivér nagyon megörült, hogy látja Ryokant. Megkérte, maradjon ott éjszakára.

Ryokan az egész éjszakát meditálással töltötte, majd másnap reggel mielőtt elindult, az unokafivéréhez fordult:

– Látod, megöregszik az ember, elvesz az ereje. Volnál olyan kedves és megkötnéd a szándálomat?

– Szívesen – ugrott oda az unokafivér.

Ryokan egy szót sem ejtett a kurtizánokról és a család nehezteléséről, de attól a naptól fogva unokafivére megjavult.

75. TERMÉSZET

Egy zen tanítvány Bankeihez fordult segítségért:

– Mester, fékezhetetlen természetem van. Hogyan gyógyulhatnék ki belőle?

– Mutasd azt a fékezhetetlen természetet! – kérte Bankei.

– Most nem tudom megmutatni, mindig váratlanul tör elő.

A mester bólintott:

– Ezek szerint nem tartozik igaz természetedhez. Ha ahhoz tartozna, bármikor meg tudnád mutatni. Amikor megszülettél, még nem volt meg, nem a szüleidtől kaptad. Gondolkozz el ezen!

76. KŐ AZ ELMÉBEN

Hogen, egy kínai zen mester egyedül élt egy kis templomban vidéken. Egyik nap négy vándorszerzetes érkezett hozzá és megkérdezték, hogy nem gyűjthetnek-e tüzet az udvarán, hogy felmelegedhessenek. Hogen igent mondott.

Amíg a szerzetesek a máglya megrakásával voltak elfoglalva, a szubjektív és az objektív fogalmán vitatkoztak.

Meghallotta ezt a mester és megkérdezte az egyikőtől:

– Itt ez a szikla. Szerinted ez csak a fejedben létezik, vagy a valóságban is?

– Buddhista szemszögből nézve sincs az elmen kívül. Szóval csak a fejedben létezik.

– Akkor jó nehéz lehet a fejed, ha ekkora sziklát hordasz benne – zárta le a társalgást Hogen.

77. NEM KÖTÖDÜNK A VILÁG PORÁHOZ

Zengetsu, egy kínai mester a Tan-dinasztia idejéből a következő tanácsokat írta tanítványainak:

Hogy a világon élsz, még nem jelenti azt, hogy a világ porához kötödsz, ha igazi zen tanítvány vagy.

Egy jó tett másokat is arra ösztönöz, hogy hasonlóan cselekedjenek. Egy ballépés másokat is elriaszt a hasonlók megtételétől.

Ha egy sötét szobában vagy egyedül, akkor is úgy viselkedj, mintha egy becses vendéget látnál vendégül! Fejezd ki érzelmeidet, de ne ess túlzásba! Viselkedj igaz természet szerint!

A szegénység a kincs. Ne dobd el egy könnyű életért!

Egy ember bolondnak tűnhet, de lehet, hogy valójában csak a bölcsességét őrzi.

Az erényeket meg kell szerezni, nem az égből hullanak, mint az eső vagy a hó.

A szerénység minden erény alapja. Engedd, hogy a szomszédjaid mutatkozzanak be először, aztán te!

Egy nemes szív soha nem tolakszik. Szavai olyan ritkák, mint az igazgyöngyök. Ha szól, akkor fontos dolgot mond.

Egy igaz tanítványnak minden nap kincs. Az idő eltelik, de ő nem ragaszkodik az időhöz. Sem dicsőség, sem szegyen nem mozdíthatja ki lelki nyugalmaiból.

Mindig magadat javítsd, sohasem másokat! Ne vitatkozz azon, mi a rossz és mi a jó!

Néhány dolog, amit ma jónak tartanak, régen rosszként volt számon tartva.

Mióta az igazságosság létezik, nem kell hogy azonnali

elismerés után vágyakozz.

Igaz módon élj, és az elismerést bízd az univerzumra!
Minden napot csendes elmélkedéssel tölts!

78. IGAZ FELÍVELÉS

Egy gazdag ember megkérte Sengait, hogy írjon valamit generációk óta egyre magasabbra ívelő családjáról, amit aztán megőrizhetnek.

Sengai beleegyezett és elővett egy nagy papírlapot, amire a következőket írta:

– Az apa meghal, a fiú meghal, az unoka meghal.

A gazdag ember felháborodott:

– Arra kértem, hogy írjon valamit a családom boldogságáról, és maga ilyesmiket firkál. Viccel velem?

– Ez nem vicc – nézett rá Sengai. – Ha a fia előbb halna meg, mint maga, az szörnyűséges esemény lenne. Ha az unoka hamarabb halna meg, mint maga és a fia, az még nagyobb. Ha a családja abban a sorrendben hal meg, ahogy én azt leírtam, akkor az megegyezne a természet rendjével. Ezt nevezném én igaz felívelésnek.

79. FÜSTÖLŐ

Egy Nagaszakiban élő hölgy, aki Kamének neveztek, azon kevesek közé tartozott, akik művészi füstölőket voltak képesek készíteni. Ezek a füstölők rendszerint teaszertartásokra vagy családi szentélyek elé kerültek.

Kame, akinek az apja szintén nagy művésze volt a füstölőkészítésnek, sokat ivott, cigarettázott és férfiakat fogadott.

Amint pénzhez jutott, nagy mulatságokat rendezett.

Történt egyszer, hogy Nagaszaki polgármestere megkérte, készítsen neki egy füstölőt.

Kame nagyon lassan dolgozott, de mindig meg volt az eredménye. Füstölői olyan házakban voltak láthatók, ahol a nők soha nem ittak, dohányoztak, s nem csapongtak ki egyéb módon sem.

Amikor már egy fél évet csúszott a füstölő elkészítésével, a polgármester meglátogatta, hogy megsürgesse.

Végre megérkezett az inspiráció, a füstölő elkészült. Kame kitette maga elé az asztalra és egy egész napig nézte poharazgatva, dohányozva, mintha csak egy vendég lenne. Aztán fógott egy kalapácsot és szétzúzta.

A füstölő messze elmaradt a megálmodottól.

80. AZ IGAZI CSODA

Amikor Bankei a Ryumon templomban prédikált, egy Shinsu pap, aki nagyon féltékeny volt Bankei nagyszámú hallgatóságára és hitt a Szeretet Buddhája nevében élő megváltásban, elhatározta, hogy megmérkőzik vele.

Bankei éppen szónokolt, amikor a pap megérkezett. Akkora zajjal jött, hogy Bankeinek abba kellett hagyni beszédét, és a felfordulás okát tudakolta.

– Szektánk alapító atyja csodálatos erővel rendelkezett: egyszer egy folyó partjára állt ecsettel a kezében, míg tanítványa a túlparton tartott fel egy papírt, és a mester képes volt Amida szent nevét a papírra írni. Tudsz-e hasonló csodát tenni?

Bankei így válaszolt:

– Talán a ti alapító atyátok képes volt csodákra, de az ilyesmi nem tartozik hozzá a zenhez. A zenben az az igazi csoda, hogy ha éhes vagy, eszel, ha szomjas, iszol.

81. MENJ ALUDNI

Gasan három napot ült Tekisui ágya mellett, mielőtt az elhalálozott. Tekisui őt választotta ki örököséként.

A templom gyakran leégett, nem győzték újraépíteni. Tekisui megkérdezte Gasant:

- Mit fogsz tenni, ha a templom újraépül?
- Egy beszédet tartunk ott ketten.
- Mi lesz, ha nem érem meg?
- Keresek mást.

– És ha nem találsz?

Gasan ráförmedt:

– Ne kérdezz hülyeségeket, fordulj a fal felé és aludj!

82. SEMMI SEM LÉTEZIK

Yamaoka Teshu, egy fiatal zen tanítvány sorra látogatta a mestereket. Egy nap Dokuonhoz érkezett.

Meg akarta csillogtatni okosságát és így szólt:

– Az elme Buddha, és a dolgok végül is nem léteznek. Az igazi valóság az üresség. Nincs csalódás, sem bölcsesség, sem közepszer.

Dokuon csendesen pipázgatott, egyszer csak rácsapott pipájával a tanítványra.

A tanítvány dühbe gurult.

– Ha semmi sem létezik, mi váltotta ki a dühödöt? – kérdezte a mester.

83. SE MUNKA, SE ÉLELEM

Hyakujo, a kínai zen mester minden nap a tanítványaival együtt dolgozott még nyolcvanéves korában is: metszetek, gyomláltak, kapáltak.

A tanítványaik sajnálták öreg mesterüket, de nem merték neki azt tanácsolni, hogy ne dolgozzon, így úgy döntöttek, eldugják szerszámaikat.

Azon a napon a mester nem evett. A második napon sem.

– Talán megharagudott, hogy eldugtuk a szerszámaikat, jobb, ha visszaadjuk neki – okoskodtak a tanítványok.

A mester végre újra evett:

– Nincs munka, nincs élelem – mondta vacsora után.

84. IGAZ BARÁTOK

Réges-régen Kínában élt két barát. Az egyik mesterien tudott játszani a hárfán, a másik mesterien tudta hallgatni. Amikor az egyik hegyekről énekelt, a másik azt mondta:

– Látom magam előtt őket.

Amikor folyókról, akkor pedig ezt mondta:

– Itt futnak a habok.

Amikor egyikük elhalálozott, a másik elvágta hangszere-
n a húrokat és soha nem játszott többet.

Az elvágott húrú hárfa azóta a bensőséges barátság jelképe.

85. IDŐ A HALÁLRA

Ikkyu, a zen mester, kisfiúnak is nagyon okos volt. Történt egyszer, hogy mestere legbecesebb csészéjét véletlenül el-
törte. Nagyon megijedt. Amikor meghallotta mestere lépé-
seit, a háta mögé dugta a csésze darabjait és megkérdezte
mesterét:

– Miért halnak meg az emberek?

– Mert az élet véges. Ez természetes esemény. Minden
elpusztul egyszer.

A kisfiú elővette a csésze darabjait a háta mögül:

– Úgy látszik, a csészédnek most jött el halála órája.

86. AZ ÉLŐ BUDDHA ÉS A KÁDKÉSZÍTŐ

A zen mesterek nagy előszeretettel adtak személyes taná-
csokat tanítványaiknak egy külön szobában. Amíg a kihall-
gatás folyt, senki sem zavarhatta őket.

Mokurai nemcsak a tanítványainak szeretett segíteni,
hanem újságíróknak és kereskedőknek is. Volt egy műve-
letlen kádkészítő, aki csak azért járt hozzá, hogy teázzon.

Egyszer, amikor épp e kádkészítőt látta vendégül, egy
tanítványa érkezett, ezért Mokurai ki akarta küldeni a fér-
fit, hogy kint várakozzon, amíg eszmét cserélnek.

A férfi így fakadt ki:

– Úgy látom, hogy te egy élő Buddha vagy. Még egy kő
Buddha is egyszerre több látogatót fogad, akkor engem mi-
ért zavarsz ki?

Mokurainak kint kellett tanítványával beszélnie.

87. HÁROMFÉLE TANÍTVÁNY

Egy Gettan nevű mester szerint, aki a Tokugaa-korszak vége felé élt, háromféle tanítvány létezik: az egyik, aki továbbadja a tudást, a másik, aki karbantartja a templomokat és a szentélyt, a harmadik pedig a rizses zsák.

Gasan ugyanígy vélekedett. Tekisuinál tanult, aki nagyon szigorú tanár volt és gyakran verte is. Más tanítványok megelégtéltek volna ezt a bánásmódot és távoztak volna, de Gasan maradt, mondván: egy szegény tanítvány rá van utalva egy tanár befolyására. Egy igaz tanítvány csodálja tanára kedvességét. A jó tanítvány pedig megerősödik a tanítástól.

88. HOGYAN ÍRJUNK KÍNAI VERSET?

Egy híres japán költőt arról kérdeztek, hogyan komponálja meg verseit. Így felelt:

– A kínai vers négy sorból áll. Az első sor a bevezetés. A második ezt folytatja. A harmadik témát vált. A negyedik összefoglalja az első hármat. Egy híres japán dalt hozhatnék ide illusztrációképpen:

*Két lány volt a kereskedőnek, Kiotóban éltek,
A idősebb húszéves, a fiatalabb tizennyolc.
Egy katonát meg lehet ölni karddal,
De ezek a lányok a tekintetükkel gyilkolnak.*

89. ZEN PÁRBESZÉD

A zen tanárok gyakran tanították arra is a tanítványokat, hogyan fejezzék ki magukat elmésen.

Két templom állt egymás mellett, mindkét templomban élt egy-egy kisgyerek. Reggelente, amikor zöldségért mentek piacra, rendszerint találkoztak.

Az egyik megkérdezte a másiktól:

- Merre mész?

- Amerre a lábaim visznek – felelte a másik.

Erre nem tudott mit felelni a kérdező.

Hazament és elmondta az esetet a mesterének, aki így válaszolt:

- Holnap is kérdezd meg tőle ugyanezt, ha ugyanígy felel, kérdezd meg tőle, hogy hova menne, ha nem lennének lábai.

A gyerekek másnap reggel újból találkoztak.

- Hová mész? – kérdezte az egyik.

- Amerre a szél fúj – mondta amaz.

Erre megint nem tudott mit felelni a másik.

A mester újból tanácsot adott:

- Kérdezd meg tőle holnap, hogy ha nem fújna a szél, hová menne.

A gyerekek újból találkoztak.

- Hová mész? – kérdezte harmadszor is a fiú.

- A piacra, zöldségért – felelte a másik.

90. AZ UTOLSÓ KOPOGÁS

Tangen Sengainál tanult gyerekkora óta. Amikor húszéves lett, el akart látogatni más tanárokhoz is, de Sengai nem engedte. Minden alkalommal, amikor Tangen felvetette ezt, a fejére koppintott.

Végül Tangen a bátyját kérte meg, hogy szerezzen számára engedélyt, amit meg is kapott:

- Elkezdheted zarándokutadat – mondta neki.

Tangen a mesteréhez ment, hogy megköszönje neki, amiért elengedte. Sengai ismét a fejére koppintott.

Amikor Tangen elmondta ezt a bátyjának, a bátyja nem tudta mire vélni a dolgot és visszament megkérdezni Sengait, hogy miért vonta vissza az engedélyét.

- Én nem vontam vissza semmit, csak még egyszer a fejére akartam csapni, mert mire visszatér, meg fog világosodni, és nem csaphatom fejbe többet.

91. BANZO KARDJÁNAK ÍZE

Matajuro Yagyü egy híres kardforgató fia volt, de az apja megtagadta, mert úgy vélte, fia soha sem fog nyomdokaiba lépni.

Matajuro felment a Futara hegyre, ahol Banzóval, a híres vívóval találkozott. Banzo megerősítette apja véleményét.

– A kezeim alatt akarsz tanulni? Nem vagy elég jó.

– De ha lelkiismeretesen gyakorolok, akkor mennyi idő alatt válhat belőlem vívómester?

– Egész életed kellene ahhoz.

– Nem várhatok olyan sokat. Ha a lehető legnagyobb elszánással fogok gyakorolni, akkor mennyi idő kellene?

– Talán tíz év.

– Apám öreg már, hamarosan nekem kell őt megvédenem. És ha még intenzívebben edzek?

– Talán harminc év.

– Hogyhogy? – lepődött meg a fiú. – Az előbb csak tíz évet mondtál.

– Aki ennyire siet, nem ér el sehova.

– Értem – hajtotta le a fiú a fejét, akit megróttak türelmetlenségéért. – Legyen!

Matajurónak még csak nem is szabadott felhoznia a vívás kérdését, és nem érhetett a kardokhoz sem. Főzött a mesterének, rendben tartotta a házat és a kertet. Kardvívásról szó sem esett.

Három év telt el így, és Matajuro szomorúan gondolt jövőjére. Még csak el sem kezdte tanulni a kardforgatás művészetét.

De egy nap Banzo váratlanul rácsapott egy fakarddal.

A következő nap Matajuro épp rizst főzött, amikor mestere ismét meglepte.

Attól a naptól fogva Matajurónak nem volt olyan pillanat az életében, amikor ne kellett volna mestere váratlan támadásaitól rettegnie. Minden percben ott érezte nyelvében a félelem ízét.

Olyan gyorsan tanult, hogy mestere elégedetten mosolygott, és korának legnagyobb kardforgatója vált belőle.

92. A PISZKAFA ZEN

Hakuin a tanítványainak egy teaboltos asszonyról beszélt, aki nemcsak a teázáshoz értett, hanem a zenhez is.

A tanítványai ezt nem hitték el, szerettek volna maguk is meggyőződnie erről.

Az asszonynak megvolt az a képessége, hogy el tudta dönteni, mikor jönnek hozzá teáért és mikor a zen tudása miatt.

Az első esetben udvariasan kiszolgálta őket, de a második esetben, amint beléptek a boltba, rögtön piszkafával támadt a kíváncsiskodókra. Tíz ütésből kilenc ütése talált.

93. A MESE

Encho mesélő volt. Amikor szerelmes történetet mondott, a szívek égni kezdtek, amikor háborús történetet, minden izom megfeszült.

Egy nap Encho találkozott Yamaokával, aki egy laikus volt, de nagy zen szakértő.

Yamaoka arra kérte, hogy mesélje el neki a barack fiú legendáját, amelyet gyerekkorában mindig az anyja mesélt neki, mielőtt elaludt.

– Hadd készüljek fel! – kérte Encho.

Pár hónappal később Encho ismét megjelent Yamaokánál.

– Felkészültem, elmondom a mesét.

– Talán nem eléggé készültél fel... – felelt Yamaoka a csalódott Enchónak.

Encho újra és újra megpróbálkozott a történet elmondásával, de mindig ugyanazt a választ kapta:

– Még nem vagy olyan, mint az anyám.

Öt év telt el így, míg végre Encho elmondhatta a mesét. Így adta át Yamaoka a zent Enchónak.

94. ÉJFÉLT KIRÁNDULÁS

Sok tanonc tanulta a meditációt Sengai mester keze alatt. Egyikük éjszakánként kiszökött a városba szórakozni.

Sengai észrevette, hogy egy fiú hiányzik, és megtalálta azt a zsámolyt is, amelynek segítségével a fiú átmászott a falon.

Amikor a fiú visszatért, nem vette észre, hogy mestere a zsámolyon ül, és véletlenül rálépett a fejére. Nagyon elszégyellte magát.

Sengai csak ennyit mondott:

– Hideg a hajnal, meg ne fázz!

A tanítvány soha nem szökött ki többet.

95. LEVÉL EGY HALDOKLÓNAK

Bassui a következő levelet írta haldokló követőjéhez:

Elméd leglényege nem született meg, így meg sem halhat. Nem létezik, így nem is pusztulhat el. Nem merő üresség. Nincs formája, sem színe. Nem részesedik sem kínban, sem örömben, sem fájdalomban.

Tudom, hogy nagyon beteg vagy, de mint egy jó zen tanítvány bátran szembe tudsz nézni a betegséggel. Talán nem is tudod pontosan, ki is szenved. De kérdezd meg magadtól: mi elmém leglényege? Tűnődj el ezen! Nincs is szükséged másra. Ne kívánj többet! A véged, mely nem ismer véget, egy hópehely, mely szétolvad a tiszta levegőben.

96. EGY VÍZCSEPP

Egy zen mester, akit Gisannak hívtak, arra kérte egyik tanoncát, hozzon egy vödör vizet, amivel lehűtheti fürdőjét.

A tanítvány, miután a víz nagy részét a kádba öntötte, a maradékot kilötytyintette a földre.

Gisan ráförmedt:

– Te idióta! Miért nem a növényekre öntöted? Hogy mersz egyetlen csepp vizet is elpazarolni?!

A tanítvány abban a percben megvilágosodott, és nevét Tekisuiira változtatta, ami vízcseppet jelent.

97. A VÉGSŐ TANÍTÁS

A régi Japánban bambuszból és papírból készült lámpásokkal világítottak, melyek belsejében gyertya égett.

Történt egyszer, hogy egy vak ember meglátogatta barátját.

Amikor az az éjszaka közepén távozni készült, a barátja arra kérte, hogy vigye magával az egyik lámpást az útra. A vak ember nem értette:

– Vak vagyok, nap vagy éj, mindegy nekem.

– De a többieknek nem. Ha nincs lámpás a kezében, valaki neked ütközhet.

A vak ember elindult. Útja során valaki nekiütközött.

– Nem látsz? Egy lámpás van a kezemben! – mondta neki a vak.

– A gyertyád kialudt, öreg – válaszolta neki az idegen.

98. NEM KÖTŐDÉS

Kitano Gempo, az Eihei templom apátja, kilencvenkét éves korában halt meg, 1933-ban. Egész életét úgy szervezte, hogy ne kötődjön semmihez. Vándorszerzetes korában találkozott egy utazóval, aki dohányt szívott. Megálltak pihenni. Az utazó megkínálta dohánnyal, melyet Gempo, mivel nagyon éhes volt, el is fogadott.

– Milyen kellemes íz! – lelkesedett Gempo.

Az utazó neki ajándékozta egyik pipáját, és adott neki némi dohányt is.

– Az hiszem, még egy ilyen kellemes dolog is zavarhatja a meditálást, jobb most abbahagyni – gondolta Gempo és elhajította a pipát.

Huszonhárom éves korában elkezdte tanulmányozni a Ji-Kinget, az univerzum törvénykönyvét. Tél volt éppen, és Kitano nagyon fázott. Írt egy levelet a mesterének, amely-

ben arra kérte, küldjön neki téli ruhákat. Sorait egy utazóra bízta. Eltelt a tél, de a levél nem érkezett meg. Kitano elhatározta, hogy a Ji-Kinghez fordul segítségért, hogy megtudja, levele célba ért-e. A Ji-King szerint levele megérkezett. Ám hamarosan érkezett egy levél a mesterétől, amelyben említés sem történt arra, hogy a levelet megkapta volna.

– Ha a Ji-King ennyit ér, jobb, ha nem foglalkozom vele – mondta Kitano, és eldobta a könyvet.

Később a kalligráfiába és a költészetbe vetette bele magát. Olyan jól ment neki, hogy mestere nem győzte dicsérni.

– Ha most nem hagyom abba – gondolta Kitano, – költő leszek és nem zen szerzetes.

Kitano nem írt több verset.

99. TOSUI ECETE

Tosui, a zen mester otthagytá a templomot, hogy kötöttségei helyett inkább egy híd alatt lakjon és kéregetésből tartsa fenn magát. Amikor megöregedett, az egyik barátja megmutatta neki, hogy kell rizsből ecetet készíteni. Ez kevésbé volt fáradságos munka, mint a kéregetés.

Egyik barátjától egy Buddha képet kapott ajándékba, melyet kiakasztott a kunyhója falára és a következő sorokat írta alá:

„Amida Buddha Úr! Ez a kunyhó nagyon kicsi. Így csak átmeneti vendég lehetsz nálam. De azt ne hidd, hogy cserébe segítségemet kérem majd a mennyországba való bejutáshoz vagy az újjászületéshez.”

100. A CSENDES TEMPLOM

Shoichi egy félszemű zen mester volt, aki elérte a megvilágosodást. A Tofuku templomban tanított. A templomban mindig nagy csend uralkodott, lett légyen bár nappal vagy éj.

A tanítványoknak még a szútrák hangos recitálását is megtiltotta, így csak meditálhattak.

Amikor a mester elhalálozott, a szomszéd meghallotta, hogy a templomban megszólaltak a harangok. Innét tudta, hogy Shoichi meghalt.

101. BUDDHA ZENJE

Buddha imígyen szólt:

Számomra az uralkodók és kastélyaik csak porszemek. A kincsek és drágakövek kavicsok. Ugyanúgy nézek a rongyokra, mint a legdrágább szövetekre. Az univerzum milliárd világa csak gyümölcsök egy fán. India legnagyobb tava csak olajfolt a cipőmön. A világ tanításait kuruzslásnak tartom. A felszabadítás elgondolásai álmodott brokátok. A megvilágosodattak útját úgy látom, mint virágos rétet egy szemben. A meditáció egy hegy pillére, a Nirvána nappali lidércnyomás. Az igazság és a hazugság tánca, mint egy sárkány vonaglása. A hitek felemelkedése és bukása csak évszakok vándorlása.